

Niels Winther havde ogsaa Musikelever. De sad og spillede inde i Værkstedet, medens han arbejdede ved Høvløbænken.

Det er dog særlig som Komponist at Niels Winther vil blive husket. Det maa i højeste Grad forbavse, at denne Husmand med det strenge legemlige Arbejde med Jorden oppe i Grøntved Bakker, med Instrumentmagervirksomheden, Eleverne, Smedeværkstedet, Plovmodellerne, Bismerne, de gamle Bornholmere, Seletøjet og Spillemandsvirksomheden kunde komponere saa mange og saa smukke Danse og det uden Kendskab til Musikteori. Det er karakteristisk for Niels Wintners Kompositioner, at de alle er saa livfulde. Han var i dette som i alt, hvad han ellers foretog sig, en virkelig Personlighed, idérig, ja, ofte genial. Hans Kærlighed til Kunsten var større end hans Kunstnerforfængelighed. Da saaledes en anden Musikdirektør, der selv var Komponist, ikke vilde spille hans Kompositioner, narrede Niels Winther ham ved at sætte store Komponistnavne over sine Dansekompositioner, saa blev de spillet, og da glædede han sig i sit Indre. Det var en ikke ringe Komponistvirksomhed han udfoldede; jeg har i mine Samlinger over 30 af hans Kompositioner, og jeg har set en Del af disse Danse udsat for „lille Orkester“. Alle disse Stemmer skrev Niels Winther selv, og dog kunde han overkomme at skrive mange andre Danse op til Brug for Eleverne og for Spillemandsvirksomheden.

En gammel Kone, der døde 1912, 89 Aar gammel, har forlalt, at hun mange Gange havde svunget sig efter Niels Wintners Violinspil; vel spillede han nok smukt, „men han holdt saa lange Pauser mellem Stykkerne, at vi Unge hellere vilde have en mindre god Spillemand, naar blot han spillede hele Tiden“. Naar han var ude at spille til Gilde, og det var hen imod Dag, kunde det hælde, at han var saa træt, at han faldt i Søvn, medens han var midt i et Stykke; han holdt dog ikke op af den Grund, men spillede mekanisk videre paa den samme Melodi. Naar der var gaaet et Stykke Tid, sagde Folk godmodigt: „Naa, Winther, nu ska' vi ha' vos en ny“. Saa vaagnede han og begyndte straks paa en anden.

Der findes ingen Portrætter af Niels Winther, men han var en mager, middelhøj Mand, skæglos, havde langt lyst Haar og store Øjenbryn. Hans huslige Forhold var ikke de allerbedste. Konen rejste fra ham og blev gift med hans Broder, Christen, der var Karethmager i Holbæk. Christen var en Mand, der havde Ordet i sin Magt (han var Højres Ordfører ved politiske Møder), og det har sikkert ikke været uden Betydning for Rikke at blive Fru Winther i Holbæk i Stedet for Rikke Wintners i Igelsø; hun havde fine Fornemmelser, det havde Rikke. Efter dette saas de to Brødre ikke mere. Fra den Stund begyndte det at gaa tilbage for Niels Winther. Han kom ikke nær saa tidt ud at spille til Dans, men indrettede saa en Dansesal i sit Hus, hvor de Unge dansede til hans Musik; men da *Carl Bager* i Vinstrup ogsaa byggede en Dansesal og bedre kunde faa Violinen til at klinge ved sit kraftigere Strøg og vel ogsaa havde kortere Ophold mellem Dansene, ja, saa gik Ungdommen efterhaanden derop og dansede. Niels Winther havde en ung Pige, Ane, i Huset; hun blev hans 2. Hustru. Som den Kunstner, Niels Winther var, havde han en livlig Fantasi, undertiden tog den helt Magten fra ham, og det gjorde den altid naar han talte om sin Hest. Det var en ganske almindelig Hest, som han altid gik og puslede om, men saa snart han kom ind paa at fortælle om, hvor store Læs Tørv den Hest kunde trække den lange og bakkede Vej fra Asserup Mose, kunde han ikke ramme Maade.

En af mine Meddelere fortæller: Vejen til Niels Wintners Lod gik igennem mine Forældres Mark, og der har jeg som Dreng mange Gange mødt Niels Winther, naar han kom ridende eller kørende med „Blis“, en pæn sortbliset Hest som han havde i al den Tid, jeg kan huske, og som under hans nænsomme Brug og gode Pleje blev meget gammel og holdt ud lige til hans Død. Ligeledes har jeg mange Gange mødt Ane Wintners, naar hun med Mælkespanden paa Hovedet og Strikkestrømpen i Haanden, som det fra gammel Tid var Skik, gik hjem fra Marken. Ægteskabet var barnløst, men de havde en Plejeseñ. De var bundretskafne Folk, holdt ikke Omgang med Byens Folk og de levede derfor temmelig afsondret. Mine Besøg i Hjemmet fandt kun Sted, naar jeg som Skoledreng byttede Bøger for Niels Winther i Folkebiblioteket i Skolen, thi saa fik jeg altid som Belønning et stort Stykke Kandis af ham. Naar nogen roste ham for hans Arbejde, tog han kun en lille Pris for det. Det var derfor intet Under, at den brave og retskafne Niels Winther, trods alle sine Talenter, sin Flid og sin Nøjsomhed, altid forblev en fattig Mand. Han døde den 2. November 1880. Ane overlevede ham.

Farfader *Anders Olsen*, Jyderup, er født i Bankehuset ved Bennebo, den 9. Januar 1808. Farfader, der var en meget kendt og skattet Musiker, var en flot og stadselig Mand, høj, rank, kraftig og særdeles velskabt. Han førte sig udmærket, og hans præsentable Ydre i Forbindelse med hans enestaaende musikalske Evner og øvrige brillante Egenskaber, hævede ham højt over Samtidens Bønder. Anders Olsen havde mange Bestillinger, han var Gaardejer, Sognefoged, Kroejer og Spillemand, men Musikken var dog det der mest optog ham, og han udviklede sig stadig paa egen Haand, saaledes at han snart kunde spille baade Violin, Violoncel, Klarinet og Fløjte. Han skrev selv sine Noder. Naar han blot en Gang havde hørt en Melodi, kunde han huske den, og han var saa musikalsk, at han, uden at prøve den først paa Instrumentet, kunde skrive den ned med det samme. Var der nogle Danse der særlig tiltalte ham, udsatte han dem for flere Instrumenter, saa han kunde spille dem sammen med sine Venner eller Børn.

Han satte Musikken over alt andet, og aldrig saa snart var min Fader, *Jens Olsen*, blevet saa stor, at han kunde holde en Violin, førend Farfader begyndte at undervise ham. Senere lærte Fader sine Søkende, Ole, Marie og Christiane, at spille.

Da Fader og Farbroder Ole var store nok, tog Farfader dem med ud at spille til Dans. Hvor stort et Opland de havde, ses af Faders Regnskabsbog hvori staar optegnet, at de spillede i Kirke-Valsøe, Tølløse, Brofelde, Holbæk, Vinstrup, Nykøbing, Overby, Ordstrup, Stedstrup, Dragsholm, Alleshave, Røsnæs, Kallundborg, Forsinge og Ruds-Vedby. Da det var inden Banernes Tid, var det næsten ubegribeligt, at de kunde komme saa langt omkring. Af og til over-